

Lærerveiledning til “Ole Vig 200 år”

Kjære underviser,

dette spillet er utarbeidet av Skogliv i samarbeid med Stjørdal kommune, programkomiteen for Ole vig-jubileet og Utdanningsforbundet Stjørdal. Målet er at spillerne skal få større kunnskap om Ole Vig og hans liv.

Lærerveiledningen har en generell del og en del som også inkluderer instruksjoner som elevene skal følge under spillet.

GENERELL DEL

Om “Ole Vig 200 år”

I “Ole Vig 200 år” får elevene mulighet til å bli kjent med Ole Vig, ta del i noen viktige hendelser i hans liv og treffe noen sentrale personer. I 2024 er det 200 år siden Ole Vig ble født på Vikanlandet i Stjørdal. Ole Vig regnes i dag som folkehøgskolens far, og han var også en veldig viktig person i arbeidet for å gjøre skolegang tilgjengelig for alle – ikke bare de rikeste i landet. Hans tanker og arbeid var til stor inspirasjon for andre samtidige historiske kjendiser. I tillegg til Ole Vig selv, vil vi møte på foreldrene hans og konfirmasjonspresten hans, samt kjente historiske personer som Marie Wexelsen, Nikolai Grundtvig, Henrik Ibsen, Bjørnstjerne Bjørnson, Aasmund Olavsson Vinje, Knud Knudsen og Ivar Aasen.

Fra læreplanen

1.-4.trinn

Kompetansemål:

Norsk	<ul style="list-style-type: none">utforske forskjeller og likheter mellom skriving på hovedmål og sidemål
Samfunnsfag	<ul style="list-style-type: none">utforske kulturminne og korleis menneska levde i den tida kulturminna er frå, og samanlikne med korleis vi lever i dag
Krle	<ul style="list-style-type: none">samtale om og presentere sentrale fortellinger og trosforestillinger i kristen tradisjon

5.-7.trinn

Kompetansemål:

Norsk	<ul style="list-style-type: none">utforske og reflektere over sammenhengen mellom språk og identitet
Samfunnsfag	<ul style="list-style-type: none">reflektere over korleis møte mellom menneske har bidrege til å endre korleis menneske har tenkt og ulike samfunn har vore organiserte

8.-10.trinn

Kompetansemål:

Norsk	<ul style="list-style-type: none">forklare den historiske bakgrunnen for bokmål og nynorsk og reflektere over statusen til de offisielle språkene i Norge i dag
Samfunnsfag	<ul style="list-style-type: none">reflektere over hvordan mennesker har kjempet og kjemper for forandringer i samfunnet og samtidig har vært og er påvirket av geografiske forhold og historisk kontekst

VGS

Kompetansemål:

Norsk VG2SF/VG3PB	<ul style="list-style-type: none">bruke fagspråk til å beskrive særtrekk ved norsk sammenlignet med svensk, dansk og norrøntgjøre rede for den historiske bakgrunnen for språksituasjonen i Norge i dag
Historie VG3SF/PB	<ul style="list-style-type: none">utforske en historisk person og diskutere hans eller hennes tenkning, handlingsrom og valg i lys av samtiden han eller hun levde ianalysere hvordan framstillinger av fortiden har blitt brukt i Norge for å skape nasjonal identitet og drøfte hvilke virkninger dette har hatt for ulike grupper

MINECRAFT

Forarbeid før spillet

Det kan være lurt å snakke med klassen din om Ole Vig og hvorfor vi i 2024 feirer 200års-jubileet hans. [Tilpass etter alderstrinn](#). For de nederste alderstrinnene er det kanskje nok å prøve ut spillet, fra mellomtrinnet og opp bør det gjøres noen forberedelser.

Det ligger et arbeidshefte, en enkel Powerpoint og en kahoot ute på kommunens sider [Ole Vig jubileum 200 år](#). Både PowerPointen og kahooten er basert på arbeidsheftet. Arbeidsheftet og PowerPointen bør brukes før spillet, kahooten kan brukes etter at elevene har spilt – som en slags avslutning.

Av annet forarbeid kan elevene lytte til [Blandt Alle Lande](#), skrevet av Ole Vig, og/eller [Jeg er så glad hver julekveld](#), skrevet av Marie Wexelsen. Radioprogrammet Ekko hadde et fint intervju med biografi-forfatter Arild Bye 6.februar 2024. Intervjuet kan lyttes til her [Ekko - Ekko i P2 - NRK Radio](#) (fra 01:34:30).

Video: Blant alle lande [Blant alle lande 2020 - YouTube](#). Laget av Stjørdal Musikkråd.

Spillet

Mål: finn alle 7 fjærpenner som gjemmer seg i utplasserte kasser og svar på spørsmål underveis i spillet. Ut fra svarene skal spilleren finne tre løsningsord som skal settes sammen. De yngste elevene vil nok trenge litt hjelp til å sette sammen deler av løsningen.

NB: det lønner seg å spille to og to sammen, siden elevene vil trenge tilgang til internett for å finne en del av svarene.

1. Vi starter spillet ved husmannsplassen der Ole Vig vokste opp. I andre etasje av bygningen forteller Ole Vigs mor sagnet om linnormen. Hva er navnet til jenta som drepte linnormen? Første bokstav er en del av løsningsordene. **Margaretha**
2. Utenfor Værnes kirke møter vi på en prest. Hva het prosten som konfirmerte Ole Vig? Fjerde bokstav i etternavnet er en del av løsningsordene. **Prost Widerøe**
3. Stopp opp ved skiltet som peker mot Klæbu og København. Hva het lærerskolen som Ole Vig gikk på? Femte bokstav i det andre ordet er en del av løsningsordene. **Klæbu Seminar**
4. Stopp opp ved kasse 3 i bakken du kommer til. Ole Vig vandret fordi han ønsket å møte interessante mennesker som bodde de stedene han gikk til. Hva kalles en person som går fra hellig sted til hellig sted? Tredje bokstav i ordet er en del av løsningsordene. **Pilegrim**
5. Stopp opp ved kasse 4, ved det røde huset. Hvilken bokstav kommer etter ø i det norske alfabetet? Denne bokstaven er en del av løsningsordene. **Å**
6. Snart kommer vi til et skilt som viser vei mot København og Toten, vi skal videre til sistnevnte sted. Begge stedsnavnene slutter med samme bokstav. Denne bokstaven er en del av løsningsordene. **N**
7. Ved kasse 5 møter vi Marie Wexelsen. Hva heter gården hun vokste opp på? Den nest siste bokstaven i gårdsnavnet er en del av løsningsordene. **Sukkestad**
8. Vi kommer til et skilt som viser veien til København og Kristiania. Vi skal videre til den danske byen. Hva heter Kristiania i dag? Første - eller siste – bokstav i bynavnet er en del av løsningsordene. **Oslo**
9. I København møter vi presten Nikolai Grundtvig. Nikolai hadde to mellomnavn. Den tredje bokstaven i det andre mellomnavnet er en del av løsningsordene. **Severin**
10. Vi takker ja til Grundtvigs spørsmål om å dra til Kristiania. Hva heter boligen til Ole Vig som vi etter hvert besøker? Tredje bokstav i ordet er en del av løsningsordene. **Hjerterum**
11. En annen kjent nordmann eide denne boligen før Ole Vig. Fjerde bokstav i etternavnet hans er en del av løsningsordene. **Henrik Wergeland**
12. Vi møter han som skapte nynorsken i boligen til Ole Vig. Den siste bokstaven i etternavnet hans er en del av løsningsordene. **Ivar Aasen**

13. En av mennene i boligen er han som skrev skuespillet *Peer Gynt*. Første bokstav i etternavnet hans er en del av løsningsordene. **Henrik Ibsen**
14. En annen av mennene i rommet vandret forbi Stjørdal da han skulle skrive *Ferdaminne frå sumaren 1860*. Tredje bokstav i fornavnet hans er en del av løsningsordene. **Aasmund Olavsson Vinje**

Løsningsord: **SÅMANNEN OLE VIG**

Etterarbeid

Kahoot (finnes på [Ole Vig jubileum 200 år](#))

Eksempler på refleksjonsspørsmål/videre arbeid:

- Ole Vig vokste opp på en husmannsplass. Hva vil dette si for hans oppvekst og muligheter til utdanning??
- Hvilke steder i Stjørdal er oppkalt etter Ole Vig? (Ole Vigs gt, Ole Vigs Minde, Ole Vig vgs, Kimen, Ole Vigs bauta, Kimenparken..)
- Hva er nynorsk, bokmål, riksmål og landsmål?
- Hva hadde Ole Vig, Ivar Aasen og Knud Knudsen til felles?
- Hva er Ivar Aasen og Knud Knudsen uenige om i sine dialoger?
- Henrik Ibsen snakker om *Peer Gynt*. Hvem er Peer Gynt?
- Finn maleriet av Henrik Wergeland på veggen i Hjerterom i Oslo.
 - Hvem var Henrik Wergeland og hva er han kjent for?
 - Når døde Wergeland og hvor ligger han begravet?
 - Hvem ligger begravet ved siden av Wergeland?
 - Hvem tror du kvinnen ved siden av Wergeland på maleriet er?
- Se på vers 7 og 8 av *Blandt Alle Lande*. Hvorfor tror du denne sangen har vært den nest mest populære av våre nasjonalsanger? Bruk eksempler fra teksten.

Vers 7 og 8

Jeg elsker Alt, som er ægte *Norsk*,
Fra Folkelivet til Sild og Torsk, –
Som *fremad* skrider,
Omend det glider
En Smule dorsk.

Jeg elsker højlig mit Modersmaal,
Der klinger kraftigt som hærdet Staal,
Fra Hjærtets Grunde,
I Folkemunde
Hos Per og Paal.

- Les denne litt lengre versjonen om sagnet om Linnormen. Etter at Margaretha hadde drept Linnormen sendte Gud henne et enda verre vesen. Hvem var dette og hvordan kan dette vesenet være enda verre enn Linnormen?

LINNORMEN

I gamle dager bodde det en merkelig og ond skapning her i verden. Den så ut som en enorm og skummel slange med to bein, hode som en drage, flaggermusvinger og spiss hale. Vesenet var veldig intelligent og veldig sultent! Favorittmaten var hestekjøtt, og selvsagt mennesker. Linnormen, som den het, var den verste djevelen verden noen gang hadde sett. Og, om du var så uheldig å møte på den, måtte du passe deg for den livsfarlige giften den spydde ut av munnen sin.

Folk sier at linnormen som oftest gjemte seg for mennesker i huler og hulrom bare linnormen selv kjente til. Noen sier den også gjemte seg i sprekker under kirker, andre sier han gjemte seg i trær. I hulene sine vokter linnormen fantastiske skatter, der var det både gull og edelstener i enorme mengder. Menneskene var selvsagt veldig redde for linnormen, så den fikk stort sett herje på for seg selv.

Husker du statuen av Sancta Margaretha vi så i Værnes kirke på søndag, Ole? Hun ble født i Antiokia, og kom fra en rik familie. En dag, da hun var 15 år, fikk romeren Olybrius øye på henne, og han ble straks vilt forelsket i den vakre og unge jenta. Margaretha var ikke interessert, og derfor fikk Olybrius henne kastet i fengsel! I fengselet ble hun pint og torturert, men da skjedde det et mirakel: Margaretha ba til Gud, og hun sverget etterpå på at Gud selv hadde helbredet alle hennes sår og skader.

Margaretha var sint for den urettferdige behandlingen hun hadde fått. Hun bestemte seg derfor for å be Gud om å vise henne den verste skapningen i verden, slik at hun kunne ta hevn for alt det som hadde skjedd. Gud sendte linnormen, djevelen selv! Det svære beistet åpnet gapet sitt og ville sluke stakkars Margaretha. Hvordan skulle den fortvilte jenta greie å slippe unna? Heldigvis skjedde et nytt mirakel: Margaretha ba igjen til Gud og fikk på magisk vis tryllet fram et slags spyd, prydet med et kors. Hun stakk spydet langt inn i kjeften til linnormen, og plutselig sprakk den og døde rett foran henne! Menneskene var endelig kvitt det fæle beistet!

Til tross for at alle skjønte at Margaretha var ei veldig spesiell jente, dømte Olybrius henne til døden. Om ikke han fikk henne, skulle ingen få henne! Før bøddelen kappet hodet av henne, lovet Margaretha at den som reiser en kirke til minne om henne skal få lykke. Og det er nettopp det vi her på Stjørdal har gjort, Værnes kirke ble bygd for å ære Sancta Maragaretha. Det er også derfor symbolet for Stjørdal kommune er nettopp en linnorm.